

Tekst: Bureau HHM

Regionale dienstenpoule acute
psychiatrie biedt oplossing voor
nacht- en weekenddiensten

Steeds meer psychiaters verruilen een baan in loondienst voor een zelfstandig bestaan. In een aantal regio's is de uitstroom zo hoog dat de continuïteit en kwaliteit van zorg in het gedrang komt. Met name de zorg in de nacht en weekend staat onder druk. In de regio Zuidoost-Brabant leidde dit in 2018 onder andere tot de sluiting van de Psychiatrische Afdeling Algemeen Ziekenhuis (PAAZ) van de St. Anna Zorggroep. Reden genoeg voor stakeholders in deze regio om samen op zoek te gaan naar een oplossing.

GGzEindhoven, St. Anna Zorggroep, het Catharina Ziekenhuis en het Máxima Medisch Centrum startten een zogenaamde regionale dienstenpoule. Deze regionale dienstenpoule richt zich op de PAAZ-afdelingen (Psychiatrische Afdeling Algemeen Ziekenhuis) en de klinische afdelingen (verpleegafdelingen) en heeft als doel het werken in loondienst aantrekkelijk te maken en houden om zo uitstroom van psychiaters te voorkomen.

Oorzaak uitstroom

“Psychiaters in loondienst bij ggz-instellingen kiezen of overwegen te kiezen voor interim werk om te ontkomen aan onaangename werkomstandigheden”, dat concludeerden de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) en de Landelijke Vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD) begin 2019 op basis van onafhankelijk onderzoek. Psychiaters ervaren te weinig invloed op de dienstbelasting buiten kantoor-tijden en op de administratieve taken en lasten.

Welke oplossing biedt de regionale dienstenpoule?

Vanuit de dienstenpoule wordt een deel van de voorwacht en de volledige achterwacht in de avond-, nacht- en weekenddiensten voor alle opgenomen personen in de regio ingevuld. Met als gevolg dat psychiaters minder nacht- en weekenddiensten hoeven te draaien. De diensten zijn weliswaar drukker, maar ook afwisselender. Psychiaters worden op verschillende plekken ingezet. De dienstfrequentie van de psychiaters van de deelnemende organisaties zakte naar gemiddeld 4-5 diensten per kwartaal. Voor sommige psychiaters betekende dit dat zij tot 70% minder diensten draaiden. De werklast per dienst steeg wel; naar gemiddeld 4,8 uur. Deelnemende psychiaters zijn zeer positief: “Liever een intensievere dienst, één of twee keer per maand, dan vier diensten per maand, waarin weinig gebeurt”.

Voorwacht

De voorwacht (verpleegkundig specialist, ANIO of AIO) voert de triage uit. Dit betekent dat er een inschatting wordt gemaakt van de urgentie van de crisissituatie op basis van kenmerken van de persoon en de omgeving. De urgentie bepaalt de wachttijd op de hulpverlening en welke hulpverleners worden ingeschakeld.

Achterwacht

De achterwacht (psychiater) zorgt voor de acute psychiatrische hulpverlening. De psychiater is tijdens een triage telefonisch beschikbaar en indien nodig snel ter plaatse.

Scenarioverkenning

Vóór de start van de regionale dienstenpoule schetsten de organisaties verschillende oplossingen in de vorm van scenario's. Daarin zijn meerdere factoren afgewogen:

- de scope van de dienstenpoule: klinisch en/of ambulant;
- disciplines (psychiaters/aio's/arts-assistenten);
- de omvang (één grote poule of deelpoules);
- de deelnemende organisaties.

Er is bewust voor gekozen om de poule te richten op klinische patiënten, met psychiaters en niet met AIO's en arts-assistenten. De dienstenpoule staat los van de crisisdienst van GGzEindhoven. De crisisdienst richt zich namelijk op personen die nog niet zijn opgenomen en dit vraagt weer om andere expertise. De AIO's en arts-assistenten zijn niet meegenomen vanwege de mogelijke extra belasting. Inmiddels is het de wens om dit wél te doen, om de werkdruk nog beter te spreiden en zorgvragen zo goed mogelijk te beantwoorden.

Hoe is de regionale dienstenpoule opgezet?

De deelnemende organisaties startten met een pilot waarin 25 psychiaters beurtelings diensten draaiden. Ze werkten met een gezamenlijk rooster. Op basis van de positieve ervaring is begin 2021 besloten de regionale dienstepoule voor te zetten.

Werkwijze

Het beheer, financiën en de roostering zijn bij GGzE belegd. De poule werkt met een stuurgroep, klankbordgroep en de verantwoordelijke managers komen periodiek bij elkaar. Aanvullend zijn er afspraken gemaakt over hoe de organisaties omgaan met in- en uit-dienstmeldingen, de scholing van nieuwe collega's en de overdracht tussen diensten. Een samenwerkingsovereenkomst beschrijft hoe de kwaliteit van de dienstverlening wordt geborgd, en hoe om te gaan met privacy, aansprakelijkheid, klachten en calamiteiten. Partijen kunnen de overeenkomst individueel opzeggen, met een opzegtermijn van zes maanden.

Financiën

Er is een gemiddeld uurtarief afgesproken, dat rekening houdt met de gemiddelde werklast en inzet van psychiaters per organisatie. Hierop wordt een opslag van 10% voor de overheadkosten toegepast. De organisaties bekijken halfjaarlijks of de financiële afspraken en onderliggende parameters nog passend zijn of moeten worden bijgesteld.

Adviezen voor organisaties die een flexibele poule overwegen

Enkele ervaringen met de regionale dienstenpoule zijn ook voor andere organisaties die een dergelijke poule overwegen relevant:

- **Zorg voor klinisch leiderschap:** dit project werd mede gedragen door de voorzitters van de medische staf. Zij traden op als ambassadeurs en betrokken zelf collega-psychiaters.
- **Durf over de schaduw van de eigen organisatie te stappen:** hoewel alle organisaties een belang hadden, betekent dit niet dat alle organisaties evenveel noodzaak hadden om met een regionale dienstenpoule te werken. In dit geval was het voor de grootste partij zelfs het minst noodzakelijk, maar voor het slagen van de dienstenpoule was een bijdrage van deze organisatie wel noodzakelijk.
- **Kies een pragmatische aanpak:** er is geen sprake geweest van een officieel project, met doelen, kritische succesfactoren of een businesscase. De deelnemende organisatie zijn hands-on gestart met de intentie om snel tot een passende oplossing te komen en eventueel onderweg te leren en bij te sturen.
- **Maak goede afspraken over de randvoorwaarden:** ook al is het geen officieel project; samenwerking tussen organisaties vergt wel een goede afstemming. Het is belangrijk dat iedereen hetzelfde beeld heeft van onder andere de dienstverlening, borging van kwaliteit en aansprakelijkheid. In dit geval zijn hier afspraken over gemaakt in de samenwerkingsovereenkomst.

